

Norovirus i helseinstitusjoner

Nordland 2017

Horst Bentele
Seniorrådgiver

Nasjonalt Folkehelseinstituttet

NOROVIRUSINFEKSJON

- **SMITTEMÅTE**
 - Vehikkelsmitte gjennom kontaminert vann og matvarer
 - Kontaktsmitte
 - Nærdråpesmitte ved oppkast
- **SYMPTOMER OG FORLØP**
 - Inkubasjonstid 12-48 timer
 - Kvalme, brekninger, magesmerter, muskelverk, diaré og feber. Varer vanligvis kun 1-2 døgn.
- **DIAGNOSTIKK**
 - Agenspåvisning i avføring
 - Avførings- eller oppkast prøve bør tas innen tre døgn etter symptomdebut
- **Behandling**
 - Symptomatisk for å forebygge komplikasjoner

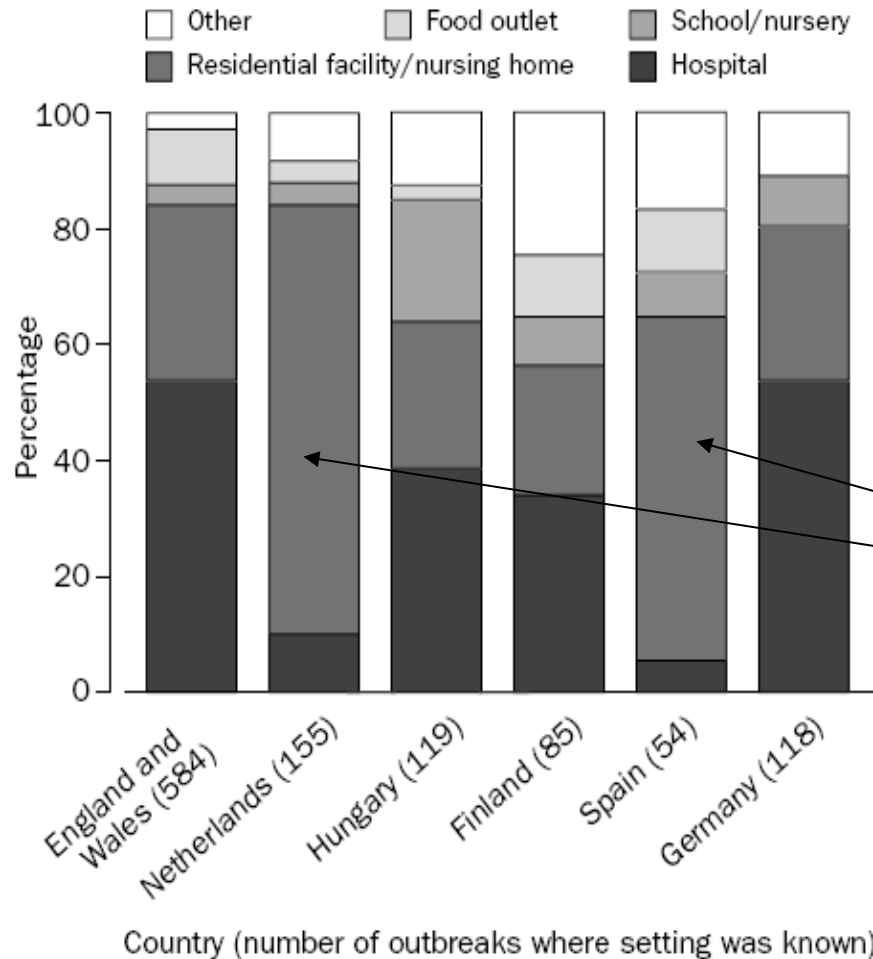
Epidemi med Roskildesyge på et dansk sygehus i 1998

Ekstra forbrug i kr:

• Medicinstuderende- og sygeplejevagter (svarende til 8 fuldtidsstillinger)	kr	2.000.000
• Rengøring og patientservice (svarende til 1,4 fuldtidsstilling)		327.000
• Engangsbestik		90.000
• Desinfektionsmidler		65.000
• Afføringsprøver		100.000
• Vandopløselige plastposer		34.200
• Vasketøj (35.000 kg)		87.500
• I alt	kr	2.613.700

[*www.ssi.dk](http://www.ssi.dk)

NOROVIRUSINFEKSJON

Epidemiologi i Europa

• Utbrudd ved sykehjem

Figure 4: **Setting of norovirus outbreak in 2002 for six European regions**

Regions were included only if setting were reported for 50 or more outbreaks.

The Lancet 2004

Utbrudd av norovirus i helseinstitusjoner i Norge, 2011 – 2015

Norovirus	2011	2012	2013	2014	2015
Utbrudd	66	49	72	43	75

40 utbrudd i helseinstitusjoner siden 1.1.2017

Forberedelse til norovirussepong

- Norovirusutbrudd forekommer oftest i vinterhalvåret
- Håndtering av norovirusutbrudd bør være beskrevet i helseinstitusjonens infeksjonskontrollprogram:
 - At de ansatte vet hva de skal gjøre hvis en beboer får diaré og/eller oppkast.
 - At varslingsrutiner er på plass.
 - Anbefale pårørende/besøkende å unngå besøk hvis de selv har/har hatt symptomer på norovirusinfeksjon de siste 48 timer.

Utbrudd av norovirus - kan omfanget begrenses?

JA, HVIS

- **Rask identifikasjon av smittetilfeller**
 - **Pasienter, Personale**

HVIS

- **Korrekt håndtering av smittetilfellet**
- **Korrekt diagnose –prøvetaking**
- **Korrekt håndtering av utbrudd**

OG HVIS

- **man er forberedt!**

Varsling av norovirusutbrudd

- **To** eller **flere** beboere/ansatte med norovirusinfeksjon defineres som utbrudd
- Alle mistenkte utbrudd i helseinstitusjoner skal varsles til;
 - kommunelege
 - fylkesmannen
 - FHI, gjennom Vesuv
- **Informér sykehuset ved nødvendig sykehusinnleggelse!!!**

Tiltak ved mistenkt eller bekreftet norovirusinfeksjon

- Legge spesielt vekt på at **basale smittevernrutiner** brukes av alt helsepersonell så vell som renholdspersonell hos alle beboere

Beboere

- Alle beboere og alt personell regnes som potensielt smittet/smittebærere
- Isolere alle beboere med symptomer
 - kohortisolering (bør ha eget toalett)
- Isolere alle beboere som lå i samme rom
 - kohortisolering (bør ha eget toalett)
- Isoleres inntil 48 timer etter opphør av symptomer

Tiltak

- Beboerne som er syke flyttes ikke til andre avdelinger
- Når det er nødvendig å innlegge beboerne på sykehus må sykehuset og AMK informeres
- Bruk alltid hansker og frakk i alt stell og pleie av beboere og håndtering av pasientrelatert utstyr

Personlig beskyttelsesutstyr

- Bruk egnet beskyttelsesutstyr
 - engangshansker
 - smittefrakk, ev. med engangs plastforkle utenpå
 - munnbind **og** øyebeskyttelse ved oppkast (og/eller sprutende diaré)
- Håndvask etter beskyttelsesutstyr har blitt tatt av og lagt i en gul pose

Renhold av rom og utstyr og andre rutiner

- Alt rengjøringspersonale bruker hansker, engangsforkle og eventuelt munnbind
- Daglig rengjøring av rommet. (Obs! Bad og alle berøringspunkter)
- Fellestoiletter - og vasker bør rengjøres regelmessig med faste tidsintervaller (for eksempel annenhver time) og etter tilsøling
- Brukt flergangsutstyr bør desinfiseres ved hjelp av varme eller kjemikalier.
- Frakt av utstyr inn og ut av rommet bør begrenses til et minimum.

Søl og sprut

- Fjernes med oppsugingspapir og legges i plastposer før det kastes i posene til smitteavfall
 - Deretter gjennomføres flekkdesinfeksjon før vanlig rengjøring utføres til slutt
 - Bruk desinfeksjonsmiddel som inneholder kombinasjonen av virkestoffene kaliumpersulfat og sulfaminsyre (f. eks. *Virkon* eller *PeraSafe*).
- Viktig å overholde brukskonsentrasjon, virketid og holdbarhet for desinfeksjonsmidlet!

Tekstiler

- Tilsølte tekstiler legges i gule sekker til smittevask
- Privattøy bør vaskes med så høy temperatur som mulig med forvask, eventuelt legge det i desinfeksjonsmiddel, hvis tøyet tåler det, før det vaskes

Håndtering av mat

- Ingen pasienter eller pårørende skal inn på kjøkkenet.
- Personell som pleier syke beboere, bør ikke tilberede mat.
- Beboerne oppfordres til å vaske hendene godt før alle måltider.
- Buffetservering **bør innstilles** og brettservering innføres mens utbruddet foregår.
- Frukttat og kjeks på bordet bør fjernes
- Selvbetjening på kaffe eller vanddispensere bør innstilles mens utbruddet foregår.

Personale

- Personell med symptomer sendes hjem raskest mulig
- Holdes borte fra arbeid i 48 timer etter opphør av diaré
- God personlig hygiene og spesielt håndhygiene er meget viktig også etter de har vært borte i 48 timer etter symptomer

Etter sykdom

- Gjennomfør helkroppsvask av beboer/pasient
- Rene klær
- Rommet rengjøres / smittevaskes inkludert alle berøringspunkter og vask av seng (eller ny seng)
- Nytt sengetøy
- Gardiner og møbler m.m. desinfiseres hvis de er synlig tilsølt

Opphør av isolering

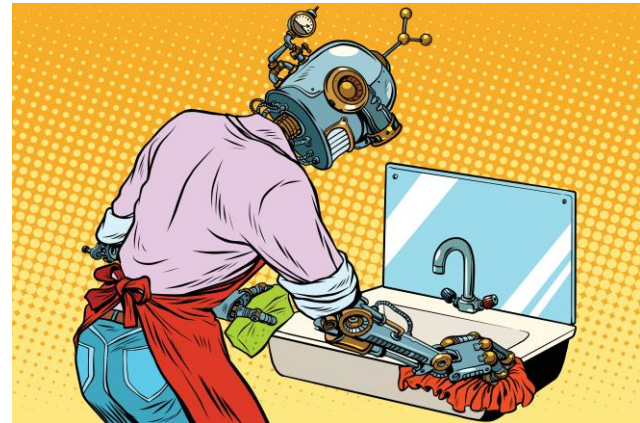
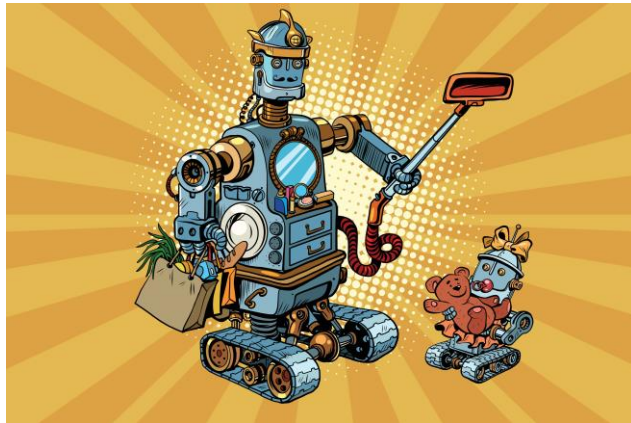
- Isolering opprettholdes i 48 timer, etter opphør av symptomer hos siste pasient med diaré/oppkast
- Sengetøy, dyne og puter sendes til vask som "smittetøy".

Opphør av isolering

- Flater og berøringspunkter desinfiseres med PeraSafe/Virkon.
- Virketid 10 minutter hvis synlig rent.
- Etter endt virketid rengjøres rommet etter vanlige renholdsrutiner (smittevask)

Robot

- Når det brukes robot skal man fjerne alt som ikke hører til rommet og så kjører robotprogrammet
- Deretter vanlig vask av rommet (ikke smittevask)

Husk!

- Viktigstes virkemiddel mot Norovirus er tidlig informasjon til ansatte, pasientene og pårørende!!!
- NB!!! God håndhygiene!

Håndhygiene ?

Hvilken metode?

Problem håndhygiene

- Hånddesinfeksjon når man har hatt hansker på ved kontakt med pasienten
- Pga. at Norovirus er et nakent virus responderer det dårlig til alkohol
- **Vask hendene med såpe og vann i tilfelle du ikke har hatt på hanskene**

Håndhygiene

- Følg de fem anledningene for håndhygiene og vask hendene:
 1. Før kontakt med beboer.
 2. Før en ren eller aseptisk oppgave.
 3. Etter eksponering med kroppsvæske eller fekalier.
 4. Etter kontakt med beboer.
 5. Etter å ha hatt kontakt med beboerens omgivelser.
(hvis du har brukt hansker kan du enten vaske hendene eller bruke hånddesinfeksjon)

Kontroversielle spørsmål!

- Isolering
 - Hvis vi anbefaler: Kontaktsmitte isolering
 - Er det nok å anbefale kontaktsmitte, men i tilfelle oppkast bør det brukes munnbind og vernebriller?
 - Hvis vi anbefaler : Dråpesmitteisolering
 - Er det gjennomførbart, spesielt på sykehjem?
 - Er kohortisolering gjennomførbart på sykehjem?

Kontroversielle spørsmål!

- Hvor lenge skal man være hjemme?
 - 24 timer
 - 48 timer
 - Alle europeiske anbefalinger og CDC
 - 72 timer

Kontroversielle spørsmål!

- Håndvask eller hånddesinfeksjon?
 - Ingen evidens pro/kontra hånddesinfeksjon med alkohol
 - Alkohol virker, men dårligere enn ved mekanisk rengjøring av hender (såpe og vann)
 - Virker i mot vår anbefalinger som «førstevalg er hånddesinfeksjon» i helseinstitusjoner
 - Men bruker man hansker er hånddesinfeksjon god nok!